

ГОНЧАРЕНКО

Аліса Іванівна
lazulai@rambler.ru

УДК 631.145

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ
ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇORGANIZATION AND ECONOMIC MECHANISM OF DEVELOPMENT AND
IMPLEMENTATION OF INNOVATION AND INVESTMENT STRATEGIESвикладач, Вінницький
інститут економіки
Тернопільського
національного
економічного
університету

В роботі визначено основні завдання інноваційно-інвестиційної стратегії як суперстратегії підприємства щодо зміцнення та підвищення ефективності його функціонування на основі організаційно-економічного механізму розробки та реалізації інноваційних пріоритетів в стратегії розвитку підприємства.

В работе определены основные задачи инновационно-инвестиционной стратегии как суперстратегии предприятия по укреплению и повышению эффективности его функционирования на основе организационно-экономического механизма разработки и реализации инновационных приоритетов в стратегии развития предприятия.

In work identifies the key tasks of innovation and investment strategy as enterprise superstrategy to strengthen and increase its efficiency based on organizational and economic mechanism of development and implementation of innovative priorities in development strategy.

Ключові слова: організаційно-економічний механізм, стратегічне управління, інноваційно-інвестиційна стратегія

Ключевые слова: организационно-экономический механизм, стратегическое управление, инновационно-инвестиционная стратегия

Keywords: organizational and economic mechanism, strategic management, innovation and investment strategy

ВСТУП

Залишаючись країною, де розвинуті наука і техніка, Україна, на жаль, не змогла зайняти належного місця у світовому інноваційному процесі через надто повільне впровадження в національне господарство як власних, так і запозичених наукових й технічних винаходів та відкриттів. Розроблення стратегії розвитку ґрунтується на аналізі сучасного стану і оцінці проблем, що виникають на певних етапах діяльності, визначенні внутрішніх і зовнішніх чинників, котрі впливають на розвиток та стратегічні цілі, а також вивченні досвіду формування та реалізації різнорівневих стратегій розвитку.

Вирішенню проблеми удосконалення стратегічного управління та інноваційно-інвестиційного розвитку присвячені праці таких іноземних та вітчизняних вчених як: П. Друкер, М. Портер, Й. Шумпетер, Бланк І.А., Геєць В.М., Даценко Г.В., Ковтун О.І., О. Кузьмін, Харчен-ко Н.В., Андренко Н.В., Витвицька О.Д., Сірен-ко Н.М. та ін.

Нині зростає роль стратегічного планування інноваційної діяльності та її інвестиційного забезпечення, що потребує проведення досліджень.

МЕТА РОБОТИ полягає в обґрунтуванні інноваційно-інвестиційної стратегії як суперстратегії підприємства; розкриття організаційно-економічного механізму розробки та реалізації відображення інноваційних пріоритетів в стратегії розвитку підприємств.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В процесі дослідження використані історико-логічне вивчення наукових праць, загальнонаукові і конкретно-наукові методологічні підходи та методи, зокрема діалектичний та логічний метод, сходження від конкретного до абстрактного та від абстрактного до конкретного.

РЕЗУЛЬТАТИ

Прискорення змін у зовнішньому середовищі, поява нових запитів, зростаюча конкуренція, широка доступність сучасних технологій, зміна ролі людського фактора, а також ряд інших причин призвели до різкого зростання значення вироблення стратегії діяльності підприємства.

Серед причин, що перешкоджають українській економіці переходу до інноваційного типу розвитку основною є відсутність у вітчизняних підприємств векторного спрямування власного бізнесу на розвиток інноваційним шляхом, який відображено у стратегії її розвитку.

Згідно з принципами і цілями розробленої концепції реалізація інноваційного типу розвитку повинна здійснюватися в три етапи [1]:

1) інституційно-інфраструктурний, під час якого буде сформовано інноваційну інфраструктуру, створено необхідні інститути для забезпечення реалізації моделі та прийнята переважна кількість нормативно-правових актів щодо інноваційного розвитку аграрного сектора;

2) зональна реалізація моделі, яка передбачає впровадження перспективних, з точки зору держави, інновацій у визначених підприємствах (як державної, так і не державної форми власності), кластерах та організацію тісної співпраці цих формувань з науково-дослідними організаціями та ВНЗ;

3) масове охоплення всіх суб'єктів, які зацікавлені у здійсненні інновацій. Держава виконує роль регулятора щодо концентрації інновацій певних видів, стимулюючи впровадження першочергово необхідних.

Широкомасштабне впровадження інновацій необхідно розглядати в контексті завершальної стадії реалізації інноваційного процесу, що здійснюється на базі інноваційно-інвестиційної стратегії. Початковою ж стадією повинна стати розробка шляхом поєднання спільних зусиль усіх суб'єктів інноваційного процесу проектно-цільових елементів програмної реалізації моделі інноваційного розвитку економіки.

Серед таких елементів зазначеного підходу є програмні заходи інтелектуального, науково-економічного, інституційного та консультативного характеру, що спрямовані на зниження ризиків та прискорення впровадження досягнень науково-технічного прогресу.

Основними завданнями створення цільових програм інноваційного розвитку необхідно вважати розробку заходів щодо: раціонального використання, збереження та відродження природних ресурсів; підвищення рівня життя в сільській місцевості; підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора України як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках.

Згідно теорії, висунутої О. І. Ковтун [2], інноваційну стратегію слід розглядати як суперстратегію, тобто таку, що має власний стратегічний набір. Ми не можемо не погодитись з висунутою концепцією, втім вважаємо, що одним з формотворчих елементів такої стратегії виступає інвестиційне обґрунтування, а отже суперстратегію може визначитись інноваційно-інвестиційна стратегія. Як зазначає автор: «... при цьому стратегії інновацій функціонального рівня формуватимуться в межах окремих бізнес-одиниць як складові відповідних стратегій бізнесу, в яких мають бути розписані конкретні заходи щодо реалізації інноваційного процесу на рівні окремих альтернативних складових (передбачених і можливих) конкурентної стратегії в межах певного бізнесу диверсифікованого підприємства». Отже, сутність реалізації такої стратегії є нерозривно пов'язаною з перебігом інноваційного процесу, здійснення якого в свою чергу перебуває в нерозривному взаємозв'язку з системою інвестиційного забезпечення, що ще раз підтверджує доцільність розгляду інноваційно-інвестиційної стратегії як суперстратегії.

Вибір стратегії починається з попереднього (загального) аналізу об'єкту, на основі якого формується широке коло цілей. Більш детальний

аналіз дозволяє уточнити і обрати цілі та пріоритети, які формують план дій, спрямований на їх реалізацію. На заключному етапі формування стратегії розвитку галузі розробляється план конкретних заходів, який і передбачає виконання стратегічних цілей в порядку встановленої пріоритетності [3, с.34].

Процес розробки інвестиційно-інноваційної стратегії відображено на рис.1.

Як визначає Б. Карлофф: «Формулювання ідеї інновації повинно включати опис попередньої стратегії, наприклад, досягнення переваги перед конкурентами щодо витрат виробництва, спеціалізації на розробці нових характеристик продукції» [4].

Як зазначає О.Д. Витвицька [5]: «для розробки інноваційної стратегії необхідна наступна інформація:

- попит на інноваційні товари та їх річний обіг;
- державна політика щодо виробництва інноваційних товарів, стандартів, податків, кредитування;
- рівень вітчизняного виробництва інноваційних товарів;
- існуючий рівень імпорту у вартісному й натуральному виразі;
- характеристики споживачів - звички, доходи, а також торговельна практика».

При цьому, необхідно визначити адміністративно-правову відповідальність керівника інноваційного проекту:

- самостійно розпоряджатися фінансами, виділеними на виконання проекту;
- нести повну відповідальність за виконання робіт з інноваційного проекту;
- визначити періодичність звітності і рівень відповідальності.

Керівник інноваційного проекту повинен мати досвід проведення науково - дослідницьких робіт, володіти організаторськими та інтелектуальними здібностями.

Розвиток сучасних інноваційних технологій значною мірою визначається станом матеріально-технічної бази науково-дослідних центрів, їх забезпеченості сучасним, високотехнологічним обладнанням і кадрами. Висока залежність українських дослідників від постачальників високотехнологічного обладнання з-за кордону, знижує їх можливості у проведенні досліджень у пріоритетних напрямках.

Важливим напрямком при формуванні та впровадженні моделі інноваційного розвитку є концентрація наукового потенціалу на вирішення найбільш актуальних науково-технічних проблем, а також застосування технологій, найбільшою мірою підготовлених до використання у виробництві.

Відтак, погоджуємся з Н.В. Харченко, що пріоритетами при розробці стратегії та політики розвитку наукоємних технологій в Україні сьогодні є [6]:

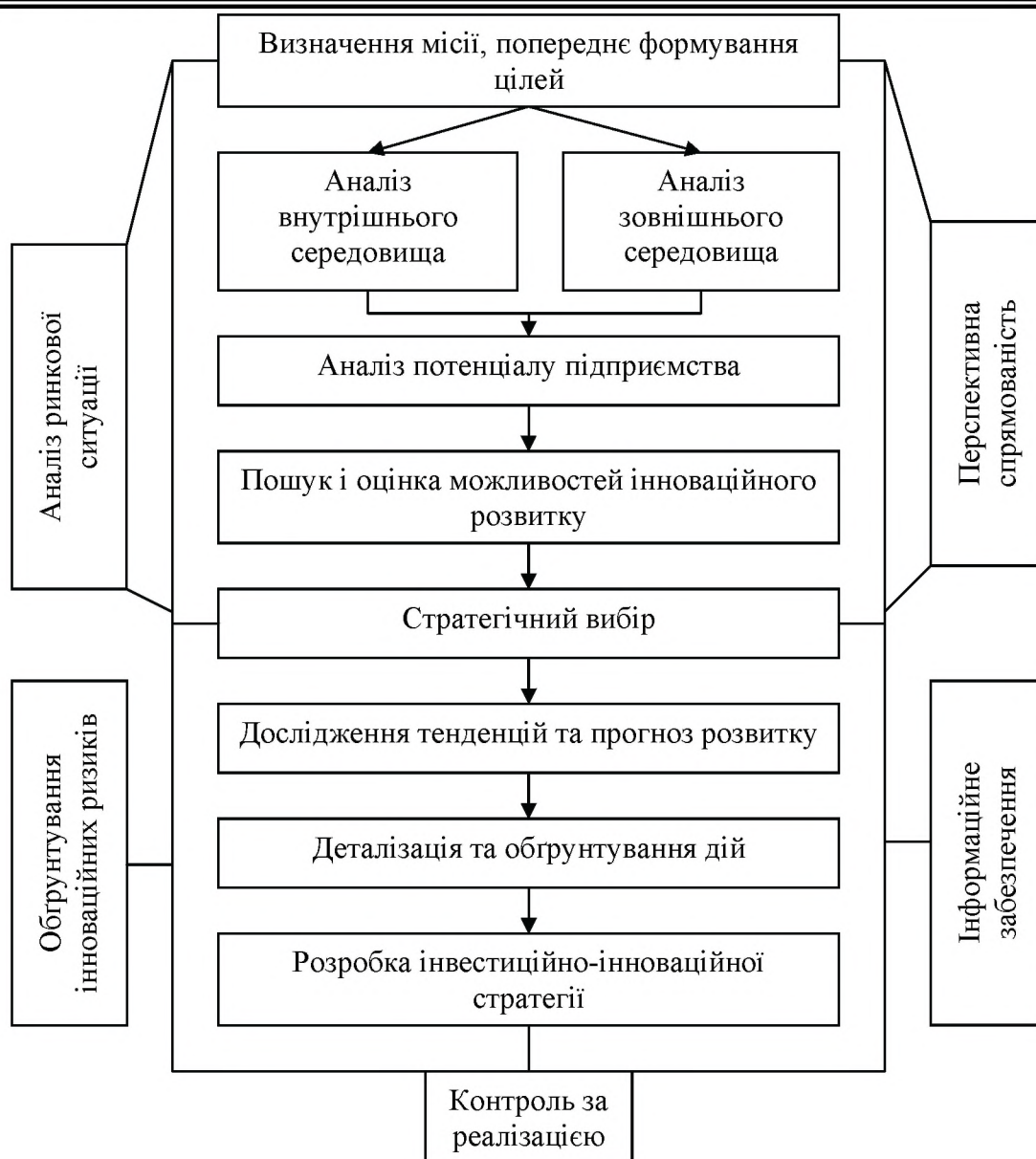

Рис.1. Організаційна схема процесу розробки інвестиційно-інноваційної стратегії

- концентрація ресурсів на проведенні фундаментальних і прикладних досліджень в тих напрямках, де Україна має значний науковий, технологічний та виробничий потенціал;

- впровадження програмно-цільового підходу до фінансування усіх секторів наукової сфери;

- впровадження ринкових механізмів підтримки нових технологій, розширення участі малого та середнього бізнесу в науково-технологічному розвитку;

- приведення системи правового захисту інтелектуальної власності у відповідність з міжнародними нормами та введення інтелектуальної власності в господарський оборот;

- розвиток і впровадження сучасних інформаційних технологій.

Рольове значення стратегії полягає в тому, щоб, по-перше, зосередити увагу на певних ділянках або можливостях, по-друге, відкинути всі інші можливості як несумісні зі стратегією.

Тому, процес реалізації стратегії розвитку може бути поділено на два великих етапи [7, с.41]:

1) процес стратегічного планування – вироблення набору статей починаючи від базової стратегії підприємства та закінчуючи функціональними стратегіями й окремими проектами;

2) процес стратегічного управління – реалізація визначеної стратегії у часі, або її переформулювання на підставі нових обставин.

Прийняття рішення про перехід до нової технології або вдосконалення існуючої повинно базуватись на аналізі техніко-технологічного рівня виробництва. Залежно від результатів аналізу розробляються або стратегії продовження використання існуючої технології, стратегії поліпшення використання існуючої технології, стратегії «зняття врожаю» і, нарешті відмова від використання, ліквідація технологічного процесу. Стратегія реалізується з метою створення та використання нововведень різних типів, що,

зрештою, і забезпечує підприємству стратегічний розвиток.

Кожне підприємство змагається за свою конкурентоспроможність, розвинену стратегію наукових досліджень. Розробка продукту, його удосконалення, модифікація не можуть відбуватися без певного обґрунтування. Основою є маркетингові дослідження, що базуються на вимогах споживача до товару, однак остаточної форми продукт набуває в результаті реалізації функцій досліджень і розробок, а надто підфункції – конструкторсько-технологічної підготовки виробництва.

Стратегія інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства передбачає:

– пріоритетні дослідження та розробки: збільшення інвестиційних надходжень; проведення фундаментальних досліджень і розробок; створення нової продукції; створення нової технології тощо;

– технологічні розробки (проекти): удосконалення діючої; підтримка діючої; використання нової технології тощо;

– розвиток (удосконалення) потужностей (проектів): створення нових; підтримка існуючих; розширення існуючих; удосконалення робочих місць; введення змін в організацію; згортання раціоналізації; концентрація та централізація; децентралізація та створення невеликих виробництв; децентралізація системи управління виробництвом;

– розробки стосовно якості та продуктивності тощо.

ВИСНОВКИ

Створення об'єктивних передумов для успіху є основним призначенням стратегії, що відбувається шляхом вибору напрямків дій, їх характеру і правильного розподілу ресурсів. Реалізація інноваційної складової у стратегічному наборі підприємств залежить передусім від інноваційної мотивації та готовності кадрового потенціалу до реалізації програмних дій по втіленню її на практиці.

Процес розробки інвестиційно-інноваційної стратегії є поетапним та включає: формування місії та цілей підприємства; аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища; аналіз потенціалу підприємства на основі визначення його сильних та слабких сторін; пошук і оцінка можливостей інноваційного розвитку через аналіз ринкової ситуації. Обґрунтування інноваційних ризиків та стратегічний вибір; дослідження тенденцій та прогноз розвитку; деталізація та обґрунтування дій й власне

розробка інвестиційно-інноваційної стратегії мають перспективну спрямованість та потребують розробки ефективної системи контролю та інформаційного забезпечення.

Таким чином, сформована стратегія розвитку реалізує прагнення підприємства до досягнення очікуваних результатів і може бути використаною для розробки як стратегічних проектів так і варіантів пошуку стратегічних альтернатив діяльності.

Як бачимо, наявність стратегії є основою визначеності перспектив, розвитку в умовах глобальної нестабільності, і хоч сама вона спрямована на вирішення завдань більш складних і тривалих, ніж поточні, але будучи прийнятою, вона стає передумовою ефективної реалізації цих завдань.

Література

1. Сіренко Н.М. Управління стратегією інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України : [монографія] / Н. М. Сіренко. – Миколаїв, 2010. – 416 с.

2. Ковтун О.І. Інноваційні стратегії підприємств: теоретико-методологічні засади / О. І. Ковтун // Економіка України. – 2013.– №4(617). – С.44-56.

3. Купчак П.М. Харчова промисловість України в умовах активізації інтеграційних та глобалізаційних процесів: монографія / за ред. доктора економічних наук, професора Л. В. Дейнеко. – К.: Рада по вивч. прод. Сил України НАН України, 2009. – 152 с.

4. Карлофф Б. Деловая стратегия: концепция, содержание, символы / Б. Карлофф [пер. с англ. / Науч. ред. и авт. послесл. В. А. Приписное]. – М.: Экономика, 1991. – 239 с.

5. Витвицька О.Д. Формування стратегії інноваційного розвитку аграрних підприємств / О.Д. Витвицька // Економіка АПК, 2011, №10. – С.132–138.

6. Харченко Н.В. Инвестиционная политика в АПК: пути решения / Н. В. Харченко // Научно-инновационная деятельность в агропромышленном комплексе : сб. научн. статей 4-й междунар. науч.-практ. конф.: тезисы докл. – Минск, 2010. – В 2 ч. Ч. 1. – С. 188–189.

7. Андреевко Н.В. Стратегія розвитку підприємств переробної промисловості України / Н.В. Андреевко // Науковий вісник Одеського державного економічного університету. – 2011. – № 20 (145). – С. 41–50.